

Otázky a odpovědi k zákonu č. 108/2006 Sb., o sociálních službách a k zákonu č. 109/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o sociálních službách

Obecně k účelu zákona

Co vlastně zákon o sociálních službách upravuje a komu je určen?

Hlavním posláním zákona je chránit práva a oprávněné zájmy lidí, kteří jsou oslabeni v jejich prosazování, a to z různých důvodů jako je věk, zdravotní postižení, nedostatečně podnětné sociální prostředí, krizová životní situace a mnoho dalších příčin.

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách vytváří právní rámec pro nespočetné množství vztahů mezi lidmi a institucemi v případech, kdy je nezbytné zabezpečit podporu a pomoc lidem, kteří se ocitnou v nepříznivé sociální situaci.

Zákon vymezuje vedle práv a povinností jednotlivců také práva a povinnosti obcí, krajů, státu a samozřejmě také poskytovatelů sociálních služeb.

V zákoně je také upravena oblast týkající se podmínek výkonu sociální práce, a to ve všech společenských systémech, kde sociální pracovníci působí.

Jaké nároky a jaká práva mají lidé podle tohoto zákona a komu je zákon určen?

Lidé mají právo na to, aby žádali o pomoc a podporu ze strany veřejné správy a poskytovatelů sociálních služeb v případě, že nejsou schopni samostatně řešit svou nepříznivou sociální situaci. Toto právo je založeno na obecném principu solidarity ve společnosti. Současně je jim zákonem garantováno, že poskytnutá pomoc a podpora musí zachovávat jejich lidskou důstojnost, musí vycházet z individuálních potřeb člověka a působit na něj tak, aby byla posilována jeho schopnost sociálního začlenění.

Nárok mají lidé na bezplatné sociální poradenství, které se vztahuje k možnostem řešení jejich nepříznivé sociální situace. Toto poradenství musí poskytnout každý poskytovatel sociálních služeb.

Dále může člověku vzniknout nárok na příspěvek na péči, ovšem až tehdy, když se podrobí odbornému sociálnímu a lékařskému posouzení míry jeho závislosti na pomoci jiné osoby. Na poskytnutí sociální služby není nárok, její rozsah a charakter je vždy založen smlouvou mezi uživatelem a poskytovatelem služby.

Výše uvedená práva a nároky se vztahují k občanům České republiky a občanům ostatních členských zemí EU a dále pak k občanům jiných států, pokud mají na území členské země EU legální dlouhodobý pobyt. Hovoříme o tzv. okruhu oprávněných osob. Problematika cizích státních příslušníků je řešena mezi otázkami k příspěvku na péči.

Které instituce a v jakých oblastech vykonávají podle tohoto zákona veřejnou správu?

Veřejnou správu v oblasti působnosti státu vykonávají Ministerstvo práce a sociálních věcí, krajské úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností (tzv. obce III. typu) a úřady práce.

Veřejnou správu v oblasti samostatné působnosti samosprávných celků vykonávají obce a kraje.

Kdo je poskytovatelem a kdo uživatelem sociální služby?

Poskytovatelem sociální služby je právnická nebo fyzická osoba, která má k této činnosti oprávnění podle tohoto zákona.

Poskytovatelem sociální služby nejsou rodinní příslušníci či jiné osoby, které pečují o své blízké či jiné osoby v domácím prostředí!

Uživatel sociální služby může být kdokoliv, kdo vstoupí do smluvního vztahu s poskytovatelem sociální služby, jehož obsahem je zabezpečení těch činností, které popisuje zákon o sociálních službách. Pojem uživatel sociální služby se tedy používá jen v případech, kdy je trvale či jen dočasně zabezpečována pomoc a podpora v dohodnutém rozsahu oprávněným poskytovatelem.

K pojmům v zákoně uváděným

Co to je nepříznivá sociální situace?

Zákon definuje nepříznivou sociální situaci jako oslabení nebo ztrátu schopnosti z důvodu věku, nepříznivého zdravotního stavu, pro krizovou sociální situaci, životní návyky a způsob života vedoucí ke konfliktu se společností, sociálně znevýhodňující prostředí, ohrožení práv a zájmů trestnou činností jiné fyzické osoby nebo z jiných závažných důvodů řešit vzniklou situaci tak, aby toto řešení podporovalo sociální začlenění a ochranu před sociálním vyloučením.

Z výše uvedeného vyplývá, že důvody nepříznivé sociální situace mohou být u každého člověka rozdílné a nemůže tedy existovat univerzální šablona, podle které by se dalo usuzovat, zda je člověk v nepříznivé sociální situaci či nikoliv.

Jak je definováno v zákoně zdravotní postižení a co to je dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav?

Zdravotní postižení je definováno pro účely tohoto zákona jako tělesné, mentální, duševní, smyslové nebo kombinované postižení, jehož dopady činí nebo mohou činit člověka závislým na pomoci jiné osoby. Znamená to, že mohou nastat případy, kdy je člověk očividně zdravotně postižený, ale dopady tohoto postižení nejsou tak závažné, aby se neobešel bez pomoci někoho jiného.

Dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav je ten, který podle poznatků lékařské vědy má trvat déle než jeden rok a současně omezuje duševní, smyslové nebo fyzické schopnosti tak, že má vliv na schopnost pečovat o sebe a být soběstačným. Důležité je, že tento stav nemusí být hodnocen až po uplynutí jednoho roku. Současná lékařská věda dokáže ve většině případů velice přesně odhadnout trvání a vývoj zdravotního stavu.

Co to je sociální začlenění respektive sociální vyloučení?

Sociální začlenění je nový pojem, se kterým pracují všechny státy EU v rámci svých sociálních politik a společné politiky EU. Jde o pojmenování procesu, který je složen z mnoha vztahů a intervencí, v jejichž rámci hrají sociální služby významnou roli. Základním principem je posilování osobních kompetencí, schopností a dovedností člověka (či skupin lidí) tak, aby mohl využívat běžné společenské zdroje, tj. přístup ke vzdělání, zaměstnání, kulturnímu a společenskému životu. Sociálním vyloučením se naopak rozumí, že v životě člověka existují překážky komplikující nebo zcela zamezující, aby žil způsobem, který je ve společnosti považován za běžný.

Jak je v zákoně pojímáno přirozené sociální prostředí?

Pojem přirozené sociální prostředí je úzce spojen s pojmem sociální začlenění. Život každého člověka se odehrává v určitém prostředí, které on sám považuje za sobě vlastní. Pokud se v tomto prostředí cítí bezpečně a současně jsou podmínky v tomto prostředí i společensky akceptovatelné, můžeme hovořit o přirozeném sociálním prostředí, ve kterém může být člověk sociálně začleněn. Ale i v přirozeném sociálním prostředí může být člověk sociálně vyčleněn nebo samo sociální prostředí je takového charakteru, že způsobuje sociální vyloučení. Z výše uvedených důvodů je nezbytné hodnotit životní podmínky člověka v jeho přirozeném sociálním prostředí komplexně, tj. nelze je například zúžit pouze na obydlí či domácnost. Je nezbytné nahlížet na tuto problematiku více z hlediska kvality sociálních interakcí, nežli z hlediska podmínek bydlení či materiálního zabezpečení. Proto zákon o sociálních službách definuje přirozené sociální prostředí jako rodinu a sociální vazby k osobám blízkým, domácnost a sociální vazby k osobám, se kterými domácnost sdílí a dále pak jako místa, kde lidé pracují, vzdělávají se a realizují běžné sociální aktivity.

K příspěvku na péči

Komu je určen příspěvek na péči?

Příspěvek na péči bude náležet těm lidem, kteří jsou především z důvodu nepříznivého zdravotního stavu závislí na pomoci jiné osoby, a to v oblasti běžné denní péče o vlastní osobu a v soběstačnosti. Péči o vlastní osobu se rozumí především takové denní úkony, které se týkají zajištění či přijímání stravy, osobní hygieny, oblékání a pohybu. Soběstačností se rozumí úkony, které umožňují účastnit se sociálního života, tj. např. schopnost komunikovat, nakládat s penězi či předměty osobní potřeby, obstarat si osobní záležitosti, uvařit si, vyprat a uklidit.

Příspěvek náleží osobě, o kterou má být pečováno, nikoliv osobě, která péči zajišťuje. Příspěvek na péči nemůže být přiznán dítěti, které je mladší než jeden rok.

Schopnost zvládnout péči o vlastní osobu a být soběstačný je u každého člověka různá, proto zákon rozeznává čtyři stupně závislosti na pomoci jiné osoby, a to od mírné závislosti až po závislost úplnou. Těmto stupňům následně odpovídá také výše příspěvku v korunách.

Kam se obrátit s žádostí o příspěvek na péči?

O příspěvek bude možné požádat na obecním úřadu obce s rozšířenou působností, tzv. obce III. typu, v jejímž spádovém území má žadatel trvalý nebo hlášený pobyt. Obcí s rozšířenou působností je v ČR 205 a v rámci hlavního města Prahy je to pak 22 městských částí. Základní informaci o tom, kde požádat jistě budou schopni podat na každé obci v ČR. Tuto informaci rovněž poskytne každý poskytovatel sociálních služeb.

Kdy bude možné nejdříve podat žádost o příspěvek na péči?

Žádost o příspěvek lze podat nejdříve k 1. lednu respektive 2. lednu 2007. Řízení o příspěvku by nemělo obecně trvat déle než 90 dní. Příspěvek bude tedy oprávněným příjemcům vyplacen pravděpodobně nejpozději v březnu až dubnu, a to zpětně až k datu (měsíci) podání žádosti.

V současné době je vypláceno lidem, kteří potřebují pomoc jiné osoby tzv. zvýšení důchodu pro bezmocnost a osobám, které o ně pečují, je vyplácen příspěvek při péči o blízkou nebo jinou osobu. V těchto případech bude příspěvek na péči přináležet ze zákona bez nutnosti podat žádost a bude vyplacen již v lednu 2007. (blíže vysvětleno u otázky týkající se změn od 1. ledna 2007)

Jakou hodnotu má příspěvek na péči a bude se jeho hodnota nějak měnit?

Výše příspěvku na péči je stanovena ve čtyřech stupních odpovídajících stupni závislosti osoby a dále jsou rozdílně stanoveny výše příspěvku pro děti do 18ti let a pro dospělé.

Výše příspěvku pro osoby do 18 let věku činí za kalendářní měsíc

- a) 3 000 Kč, jde-li o stupeň I (lehká závislost),
- b) 5 000 Kč, jde-li o stupeň II (středně těžká závislost),
- c) 9 000 Kč, jde-li o stupeň III (těžká závislost),
- d) 12 000 Kč, jde-li o stupeň IV (úplná závislost).

Výše příspěvku pro osoby starší 18 let činí za kalendářní měsíc

- a) 2 000 Kč, jde-li o stupeň I (lehká závislost),
- b) 4 000 Kč, jde-li o stupeň II (středně těžká závislost),
- c) 8 000 Kč, jde-li o stupeň III (těžká závislost),
- d) 12 000 Kč, jde-li o stupeň IV (úplná závislost).

Vyšší částka příspěvku na péči pro děti je dána zejména tím, že děti nemají obvykle svůj vlastní příjem (mzda, plat, důchod či jiné příjmy) a současně má motivovat rodiny k tomu, aby děti zůstávaly v domácí péči.

Výše příspěvku na péči je v zákoně stanovena v pevných nominálních hodnotách, ale zákon také ukládá vládě, aby v případě, že dojde ke zvýšení indexu spotřebitelských cen v oblasti sociální péče alespoň o 5%, nominální hodnoty příspěvku zvýšila.

Jakým procedurám je nutné se podrobit k získání příspěvku?

Tomu, aby člověku vznikl nárok na příspěvek na péči a jeho výplatu, předchází poměrně složitá procedura. Složitost tohoto procesu však bude náročná spíše pro orgány veřejné správy. Člověk – žadatel o příspěvek – samozřejmě také musí dodržet některé povinnosti, respektive podrobit se některým procedurám.

V první řadě musí správně podat žádost o příspěvek na péči a uvést všechny požadované povinné informace, tj. kromě osobních údajů také údaje o tom, jakým způsobem má být příspěvek vyplácen a údaje o tom, kdo bude potřebnou péči zajišťovat (je-li to již známo). Žádost podává přímo žadatel nebo jeho zástupce. Existuje také situace, že žadatel není schopen sám žádost podat a zástupce nemá, v tomto případě se řízení příspěvku zahajuje z moci úřední, a to obecním úřadem obce III. typu. Následuje proces posouzení stupně závislosti na pomoci jiné osoby, který zahajuje sociální pracovník místně příslušného obecního úřadu. Tento pracovník provede i sociální šetření v přirozeném sociálním prostředí žadatele. Žadatel je povinen podrobit se tomuto sociálnímu šetření. Účelem sociálního šetření je objektivně zjistit životní podmínky žadatele a jeho schopnost zvládat péči o vlastní osobu a být soběstačným v přirozeném sociálním prostředí, tj. v místě, kde žije.

Po provedení sociálního šetření se žádostí o příspěvek zabývá posudkový lékař úřadu práce, který hodnotí funkční dopady zdravotního stavu na schopnost žadatele pečovat o sebe a být soběstačným a vychází přitom z výsledku sociálního šetření. Lékař úřadu práce si může pro tyto účely vyžádat specializované vyšetření nebo vyšetření provést sám. V těchto případech je žadatel povinen podrobit se těmto vyšetřením.

Pokud se žadatel odmítne podrobit některé z výše uvedených procedur, tj. nedá písemné svolení nebo neumožní provedení sociálního či zdravotního posouzení, pak ztrácí možnost získat příspěvek na péči.

Sociální šetření bude prováděno sociálními pracovníky, kteří díky svým pracovním dovednostem – metodám sociální práce – dokáží provést toto šetření šetrně s ohledem na lidská práva, ochranu osobních údajů a lidskou důstojnost, přičemž šetření bude prováděno v rozsahu maximálně několika málo hodin.

Taktéž posouzení posudkovým lékařem úřadu práce bude velmi šetrné k žadateli a v drtivé většině případů bude posudkový lékař vycházet především z písemné dokumentace, kterou mu poskytne ošetřující lékař a v případě nutnosti provedení vlastního vyšetření navštíví žadatele v jeho přirozeném sociálním prostředí.

O tom, zda bude příspěvek přiznán či nikoliv, rozhoduje obecní úřad obce s rozšířenou působností, který má tedy k objektivnímu rozhodnutí k dispozici subjektivní zhodnocení situace žadatelem, výsledek sociálního šetření a posudek lékaře úřadu práce. Obecní úřad rozhoduje ve správním řízení. Rozhodnutí o příspěvku na péči je doručeno žadateli a v případě, že je pozitivní, je žadatel (nyní již příjemce příspěvku) povinen obecnímu úřadu do 15ti dnů písemně ohlásit jakým způsobem mu bude péče zajištěna, pokud tak již neučinil při podání žádosti.

Jakým způsobem bude příspěvek na péči vyplácen?

Zákon umožňuje obecnímu úřadu obce III. typu vyplácet příspěvek v hotovosti (tj. i poštovní poukázkou) nebo bezhotovostně na účet, který příjemce určí. Příspěvek bude vyplácen v české měně. Měsíční výplata příspěvku proběhne v měsíci, za který náleží.

Od kdy bude příspěvek na péči vyplácen?

Nárok na výplatu příspěvku vzniká podáním žádosti o přiznání příspěvku. Příspěvek může být přiznán a vyplácen nejdříve od počátku kalendářního měsíce, ve kterém bylo zahájeno řízení o přiznání příspěvku. Bude tedy obvyklé, že první výplata příspěvku bude zahrnovat výplatu příspěvku i za období, ve kterém probíhalo správní řízení o posouzení nároku na příspěvek. Tato doba se bude obvykle pohybovat v rozmezí 2 až 3 měsíců. Pokud tedy bude podána žádost např. 10. ledna, je pravděpodobné, že první výplata příspěvku proběhne v březnu či dubnu. Výplata příspěvku v tom případě bude zahrnovat příspěvky za všechny měsíce počínaje kalendářním měsícem, ve kterém byla podána žádost.

Na co mohu příspěvek na péči použít?

Příspěvek lze použít pouze na ty výdaje, které souvisejí se zabezpečením pomoci a podpory osobě, která je závislá na péči jiné osoby. Může být tedy „spotřebován“ jako úhrada za péči, kterou zajišťuje poskytovatel sociální služby a samozřejmě také na výdaje, které vzniknou pečující osobě, tj. rodinnému příslušníkovi či jiné osobě, která není poskytovatelem sociální služby. Dá se také předpokládat, že oba výše uvedené způsoby bude příjemce kombinovat dle vlastní potřeby a dle individuálně zvoleného způsobu zajištění péče.

Je příspěvek na péči považován za příjem?

Nikoliv. Podle zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, se příspěvek na péči nepovažuje za příjem, a to jak v případě samotného příjemce příspěvku, tak i v případech, kdy je hodnocena příjmová situace osob, které o příjemce příspěvku pečují. To se týká nároků v různých oblastech, kdy se pro účely zjištění příjmu osoby postupuje podle zákona o životním a existenčním minimu. Jedná se např. o nároky na dávky pomoci v hmotné nouzi. Při poskytování sociálních služeb se podle zákona o životním a existenčním minimu postupuje při zjišťování příjmu pro účely úhrady za pobytové sociální služby.

Pokud mi bude příspěvek na péči přiznán, budu dostávat peníze, nebo nějaké poukázky?

Osobě, které vznikne nárok na výplatu příspěvku, bude příspěvek vyplácen v české měně, tedy v korunách a to způsobem, který osoba určí. Může být vyplácen v hotovosti či bezhotovostně na účet. V případě osob, které nejsou způsobilé k právním úkonům, je příspěvek vyplácen jejich zástupcům (rodič, opatrovník, jiný zákonný zástupce).

V jakém postavení bude můj rodinný příslušník nebo jiná osoba, která mi bude poskytovat péči?

Jak již bylo uvedeno výše je příjemcem příspěvku vždy osoba, která potřebuje péči. Ovšem samotné využívání příspěvku může být zvoleno takové, že fakticky jeho hodnotu „spotřebovává“ osoba, která

péči zajišťuje, tj. rodinný příslušník, jiná blízká osoba nebo i jiná osoba, která je schopna tuto péči zajistit (např. soused). V tomto případě je nezbytné, aby příjemce příspěvku tuto skutečnost jednoznačně písemně oznámil obecnímu úřadu, který příspěvek vyplácí, a to buď v žádosti o příspěvek nebo do 15 dnů od nabytí právní moci rozhodnutí o příspěvku.

Osoba, která je příjemcem označena, že bude zabezpečovat péči, si pak může od příslušného obecního úřadu vyžádat potvrzení o této skutečnosti. Potvrzení může uplatnit vůči příslušné okresní správě sociálního zabezpečení pro účely zápočtu doby péče jako náhradní doby pro účely výpočtu důchodu a vůči příslušné pobočce zdravotní pojišťovny pro účely uznání statutu tzv. „státního pojištěnce“, kdy zdravotní pojištění hradí za osobu stát.

Česká správa sociálního zabezpečení i hodnotí, zda uzná rozsah péče tak, aby byla doba péče započítána jako náhradní doba pro účely důchodového pojištění.

To vše platí v případě, že osoba se neúčastní jiným způsobem na sociálním a zdravotním pojištění (je zaměstnána, evidována na úřadu práce, účastní se pojištění jako osoba samostatně výdělečně činná, nebo již pobírá starobní či invalidní důchod).

Pozor, příspěvek na péči není považován za příjem a tudíž nelze předpokládat, že z jeho hodnoty pak bude vypočítáván důchod.

Kolik osob může pečovat o jednotlivce? Je zde stanoveno nějaké omezení?

Počet osob není zákonem omezen. Současně je potřeba mít na paměti, že z hlediska účasti na důchodovém pojištění se uznává vždy jen jedna osoba, která zabezpečuje péči.

Bude někdo kontrolovat, jak je příspěvek využíván?

Kontrolu způsobu využívání příspěvku na péči budou vykonávat pracovníci obecních úřadů obcí s rozšířenou působností (tzv. obce III.). Tuto činnost provádějí obce v přenesené působnosti. Způsob provádění kontrol bude rozpracován v metodice, kterou vydá Ministerstvo práce a sociálních věcí na podzim 2006. V rámci sociálního šetření může sociální pracovník identifikovat rizikové faktory, které by následně měly být hlavním kritériem pro plánování a výkon následné kontrolní činnosti. Doporučujeme, aby si odborný útvar obce, který bude pověřen touto kontrolní činností, zpracoval tzv. „plán kontrolní činnosti“, který obsahuje především kritéria, podle kterých je vybírán kontrolní vzorek pro dané období. Útvar obecního úřadu, který bude pověřen kontrolou, by měl být ten, jenž provedl primární sociální šetření a prováděl řízení o přiznání příspěvku na péči. Rozsah kontrolního vzorku může být různý, přesto doporučujeme, aby se zaměřil na identifikované rizikové kauzy v plném rozsahu a byl doplněn o reprezentativní vzorek ostatních případů. Například je možné vybrat vzorek proporcčně podle výše příspěvku nebo podle způsobu jeho využívání (v pobytové službě, terénní službě, osobou blízkou apod.). Z každé kontroly bude nezbytné provést záznam, přičemž náležitosti tohoto záznamu budou rozpracovány v rámci již avizované metodiky. Významným „pomocníkem“ jistě bude informační systém o příspěvku na péči, jehož funkce a rozsah je rozpracován v rámci otázky, která se věnuje podrobně informačním systémům.

Samotní uživatelé příspěvku na péči se kontrol nemusí obávat, a to zejména v případech, kdy je budou provádět sociální pracovníci. V tomto případě je kontrola více metodou sociální práce, nežli kontrolou. Sociální pracovník může aktivně působit na řešení identifikovaných rizikových faktorů tak, aby „selháním“ ve využívání příspěvku nedošlo.

V případech, kdy je příspěvek využíván jako úhrada za péči poskytovateli sociálních služeb, je kontrola prováděna také v rámci inspekce sociálních služeb, tj. v případech, kdy je kontrolováno dodržování povinností poskytovatele podle zákona o sociálních službách.

Jak bude postupováno, pokud se při kontrole zjistí, že je příspěvek zneužíván či používán nesprávně?

Zneužitím či nesprávným použitím příspěvku na péči se rozumí nedodržení povinností příjemce příspěvku, které se týkají zjištění či ověření skutečností, na jejichž základě je rozhodováno o příspěvku. Jedná se o povinnost podrobit se sociálnímu šetření a zdravotnímu vyšetření, dále pak poskytnutí údajů potřebných k přiznání příspěvku, a to i v případě jakýchkoliv důležitých změn. Ovšem nejzávažnějším porušením povinností příjemce příspěvku je situace, kdy příspěvek zjevně není používán na zajištění potřebné pomoci.

Pokud se na základě kontroly nebo jiným způsobem zjistí, že je příspěvek na péči zneužíván nebo používán v rozporu se stanoveným účelem, upravuje zákon v zásadě čtyři možnosti:

- výplata příspěvku může být zastavena,
- obecní úřad může ustanovit tzv. „zvláštního příjemce“ příspěvku
- příspěvek může být nepřiznán nebo
- odňat.

Jedná se samozřejmě o mezní řešení, kterým by měla předcházet sociální práce s příjemcem příspěvku či s jeho rodinou a osobami blízkými s cílem napravit vzniklou situaci a chránit zájmy osoby, která je na péči závislá.

Co to je zvláštní příjemce příspěvku na péči?

Zvláštním příjemcem příspěvku je fyzická osoba, která je ustanovena místně příslušným obecním úřadem obce s rozšířenou působností, aby zajistila správné použití příspěvku na péči. Za zvláštního příjemce nelze ustanovit osobu, která s tím nesouhlasí nebo je v konfliktu zájmů s osobou, které je příspěvek přiznán. Zvláštní příjemce je ustanovován ve dvou případech.

Prvním případem je situace, kdy osoba není nijak omezena na způsobilosti k právním úkonům, ale s ohledem na objektivní skutečnosti nemůže příspěvek přijímat – například z důvodu vážné nemoci.

Druhým případem je situace, kdy z různých důvodů dochází ke zneužití příspěvku na péči či k jeho nesprávnému používání. Fakticky mohou nastat dvě situace, a to jednak nesprávné jednání samotného příjemce nebo nesprávné jednání osob, které o něj mají pečovat.

Ve všech případech je potřeba nalézt vhodnou osobu, která bude příspěvek používat ve prospěch člověka, o kterého má být pečováno. Současně, pokud je to možné a vhodné, postupuje zvláštní příjemce podle pokynů příjemce příspěvku.

Za zvláštního příjemce nejsou považováni zákonní zástupci osoby nebo jiné osoby, kterým bylarozhodnutím příslušného orgánu osoba svěřena do péče.

Může nastat situace, kdy nebude možné nalézt v sociálním prostředí příjemce vhodného člověka, který výše uvedené úkoly zvládne. V těchto případech je vhodné oslovit zástupce obecních samospráv nebo organizací, které se zabývají humanitární činností.

Jaké změny nastanou s účinností zákona pro osoby, které pobírají zvýšení důchodu pro bezmocnost, respektive příspěvek při péči o osobu blízkou nebo jinou osobu?

V současné době existuje několik modelů pobírání zvýšení důchodu pro bezmocnost a příspěvku při péči o blízkou nebo jinou osobu (dále jen „PPOB“). Se všemi těmito způsoby se zákon o sociálních službách vypořádává v přechodných ustanoveních. Jedná se zejména o následující modely:

- Příjemci zvýšení důchodu pro bezmocnost (dále jen „bezmocnost“), bude náležet příspěvek na péči v té výši, která odpovídá dosavadnímu stupni bezmocnosti tj. při částečné bezmocnosti příspěvek ve výši I. stupně závislosti, při převážné bezmocnosti příspěvek ve výši II. stupně závislosti a při, . úplné bezmocnosti příspěvek ve výši III. stupně závislosti.
- Příjemci částečné bezmocnosti, který je starší 80 let a je o něj pečováno osobou, která pobírá PPOB, bude náležet příspěvek ve výši II. stupně závislosti.
- Příjemci převážné bezmocnosti, o kterého je j pečováno osobou, která pobírá PPOB, bude náležet příspěvek ve výši III. stupně závislosti.
- Dětem, které jsou uznány jako dlouhodobě těžce zdravotně postižené vyžadující mimořádnou péči, bude náležet příspěvek ve výši III. stupně závislosti.

V těchto případech příspěvek na péči bude přiznán bez toho, aniž by o něj osoba musela žádat a obdrží jej již za leden 2007. Zvýšení důchodu pro bezmocnost a příspěvek při péči o blízkou nebo jinou osobu bude odejmut k 31. 12. 2006.

Jak bude postupováno v případech cizích státních příslušníků?

Jak již bylo uvedeno výše, tzv. oprávněnou osobou v přístupu k příspěvku na péči jsou také občané států Evropské unie, ovšem pouze v těch případech, že jsou hlášeni k pobytu na území ČR déle než 3 měsíce. Pokud splňují tuto podmínku a požádají o příspěvek na péči, provádí se u osob, které jsou hlášeny k přechodnému pobytu, posouzení, zda tento žadatel je nebo není neodůvodnitelnou zátěží systému příspěvku na péči. Tato procedura je podrobně popsána v § 31 zákona. V případě, že se na základě kritérií stanovených v § 31 dospěje k rozhodnutí, že žadatel je neodůvodnitelnou zátěží systému příspěvku na péči, sděluje tuto skutečnost obecní úřad obce s rozšířenou působností Policii ČR, která z tohoto důvodu může občanu EU ukončit přechodný pobyt na území ČR.

Budou obecní úřady obcí s rozšířenou působností vybaveny pro agendu příspěvku na péči nějakým informačním systémem?

Ano, bez použití moderních technologií se v současnosti neobejde již žádný takto rozsáhlý systém. Všechny příslušné obecní úřady (227 úřadů v ČR) budou vybaveny výpočetní technikou vybavenou příslušným softwarem a propojeny do centrálního informačního systému, který bude spravovat

ministerstvo. Informační systém jednak ulehčí práci odborným pracovníkům obcí a současně bude využitelný pro komplexní analytickou činnost. Informační systém bude vytvořen jako součást systému pro účely aplikace zákona o pomoci v hmotné nouzi a bude napojen na údaje informačního systému evidence obyvatel.

K druhům sociálních služeb

Podle čeho se sociální služby člení a čím se od sebe liší?

Sociální služby jsou specializované činnosti, které mají pomoci člověku řešit jeho nepříznivou sociální situaci. Příčiny vzniku nepříznivé sociální situace jsou velmi různé a proto také existuje velmi pestrá škála druhů sociálních služeb. Ovšem v první řadě je nezbytné si uvědomit, že poskytnutí sociální služby samo o sobě nedokáže v plné míře odstranit tyto příčiny, ostatně v mnoha případech to není ani objektivně možné. Poskytnutí sociální služby má člověku pomoci, respektive podporovat jeho vlastní aktivitu vedoucí k řešení nepříznivé sociální situace. Sociální služba nemůže převzít odpovědnost člověka za jeho vlastní osud či životní perspektivu. Je samozřejmé, že jsou stavy, kdy z důvodu věku či zdravotního stavu je člověk odkázán na pomoc prostřednictvím sociálních služeb, ale i v tomto případě musí služba působit tak, aby byla maximálně podporována samostatnost a svébytnost člověka a chráněna jeho důstojnost.

Sociální služby zahrnují tři základní oblasti služeb, tj. sociální poradenství, služby sociální péče a služby sociální prevence. Sociální poradenství se člení na základní sociální poradenství a odborné sociální poradenství. Smyslem sociálního poradenství je poskytování potřebných informací, které přispívají k řešení nepříznivé sociální situace.

Základní sociální poradenství jsou povinni poskytnout všichni poskytovatelé sociálních služeb, a to bez ohledu na to, kdo je o radu požádá.

Odborné sociální poradenství poskytují specializované poradny, které se profilují buď podle nějakého jevu (např. problematika domácího násilí) nebo podle cílové skupiny (např. osoby se zdravotním postižením, senioři, cizinci apod.).

Služby sociální péče jsou zaměřeny na to, aby napomáhaly lidem zajistit si fyzickou a psychickou soběstačnost. Služby sociální péče, jak vyplývá z názvu, nabízejí pomoc při zvládnání úkonů péče o vlastní osobu a v soběstačnosti. K zajištění poskytování těchto služeb lze použít příspěvek na péči.

Služby sociální prevence se zaměřují na jevy a situace, které mohou vést k sociálnímu vyloučení osob a nejsou a priori způsobeny neschopností pečovat o sebe z důvodu věku či zdravotního stavu. Služby sociální prevence se zaměřují především na oblast tzv. „sociálně negativních jevů“, jako například kriminalita, bezdomovectví, zneužívání návykových látek, krize v rodině apod.

Sociální služby mohou být poskytovány formou terénní, ambulantní nebo pobytovou, přičemž tyto formy jsou i u jednotlivých druhů služeb kombinovány tak, aby byly maximálně efektivní. Pobytovou službou se rozumí služby spojené s ubytováním uživatele v zařízení sociálních služeb, za ambulantní službou uživatel dochází do zařízení sociálních služeb a terénní služba je poskytována tam, kde člověk žije – v jeho přirozeném sociálním prostředí.

Pro poskytování pobytových a ambulantních služeb jsou zřizována zařízení sociálních služeb různého charakteru počínaje domovem pro seniory přes denní centra či stacionáře a konče noclehárnou pro osoby bez přístřeší.

Jaké jsou druhy služeb sociální péče a komu jsou určeny?

Zákon o sociálních službách upravuje čtrnáct druhů služeb sociální péče:

- Osobní asistence je terénní služba určená zejména lidem se zdravotním postižením a seniorům. Osobní asistenti pomáhají člověku zvládnout péči o sebe a umožňují jim účastnit se života společnosti.
- Pečovatelská služba je převážně terénní služba poskytovaná především v domácnosti. Služba je určena zejména lidem se zdravotním postižením, seniorům a případně i rodinám s dětmi. Pečovatelé pomáhají člověku zvládnout péči o sebe a o domácnost.
- Tísňová péče je nepřetržitá telefonická nebo jiná elektronická komunikace s lidmi, kteří jsou vystaveni vysokému riziku ohrožení zdraví nebo života. Za pomoci této komunikace je možné zprostředkovat neodkladnou pomoc v případě náhlého zhoršení zdravotního stavu.
- Průvodcovské a předčitatelské služby jsou určeny lidem, kteří mají sníženou schopnost komunikovat či se orientovat v prostoru. Jedná se zejména o osoby se smyslovým postižením. Služba pomáhá zejména při obstarávání osobních záležitostí.
- Podpora samostatného bydlení je služba podobná pečovatelské službě, zaměřuje se však více na posilování osobních schopností člověka samostatně bydlet.

- *Odlehčovací služby se také mohou nazývat sdílené či respitní služby. Jedná se o různou kombinaci činností péče, které mají za cíl, umožnit pečujícím osobám nezbytný odpočinek, tj. sdílet péči či na určitou dobu převezmou péči o člověka, který má sníženou soběstačnost. Obvykle je tato služba nabízena i v rámci jiných druhů služeb.*
- *Centra denních služeb se doposud nazývaly například „domovinky“ nebo i centra osobní hygieny. Jedná se o ambulantní službu, kterou mohou v průběhu dne (pravidelně i občasně) využívat osoby se sníženou soběstačností s cílem zajištění pomoci s osobní hygienou a současně pomoci s vyřízením osobních záležitostí či nabídkou sociálně terapeutických činností.*
- *Denní stacionáře jsou ambulantní službou, kterou pravidelně navštěvují osoby se sníženou soběstačností. V průběhu dne je zde zabezpečována komplexní péče s ohledem na potřeby uživatelů a současně nabízí výchovné, aktivizační a sociálně terapeutické činnosti.*
- *Týdenní stacionáře jsou pobytovou službou pro osoby se sníženou soběstačností, které potřebují pravidelnou pomoc jiné osoby. Pobyt je zabezpečován obvykle po dobu pracovních dnů. Služba nabízí komplexní péči a současně nabízí výchovné, aktivizační a sociálně terapeutické činnosti.*
- *Domovy pro osoby se zdravotním postižením jsou pobytovou službou s celoročním provozem, které zabezpečují osobám se sníženou soběstačností vyžadujícím pravidelnou pomoc komplexní péči a současně nabízí výchovné, aktivizační a sociálně terapeutické činnosti. Tato služba je určena především těm lidem, kterým z objektivních důvodů již nelze zabezpečit pomoc v jejich přirozeném sociálním prostředí.*
- *Domovy pro seniory jsou pobytovou službou s celoročním provozem, které zabezpečují seniorům se sníženou soběstačností vyžadujícím pravidelnou pomoc komplexní péči a současně nabízí aktivizační a sociálně terapeutické činnosti. Tato služba je určena především těm seniorům, kterým z objektivních důvodů již nelze zabezpečit pomoc v jejich přirozeném sociálním prostředí.*
- *Domovy se zvláštním režimem jsou pobytovou službou s celoročním provozem s obdobnou nabídkou jako domovy pro osoby se zdravotním postižením či seniory. Jejich služby jsou však uzpůsobeny zvláštním potřebám osob, které trpí duševní nemocí, jsou závislé na návykových látkách nebo trpí Alzheimerovou chorobou či jiným typem demence. Provoz této služby může být součástí domova pro seniory či domova pro osoby se zdravotním postižením.*
- *Chráněné bydlení je moderním typem pobytové služby pro osoby se zdravotním postižením, jejichž situace vyžaduje pomoc jiné osoby, ale mají schopnost žít víceméně samostatně v prostředí, které je svým charakterem fakticky totožné s běžným bytem.*
- *Sociální služby ve zdravotnických zařízeních ústavní péče (nemocnice, léčebny dlouhodobě nemocných, psychiatrické léčebny) se poskytují osobám, které se neobejdou bez pomoci jiné osoby a současně nemohou být propuštěny ze zdravotnického zařízení, protože není v danou chvíli možné jim zabezpečit péči v domácnosti či v zařízení sociálních služeb. O významu této služby a obecně o propojení sociální a zdravotní péče je podrobnější výklad podán v části týkající se problematiky sociálně zdravotní péče.*

Jaké jsou druhy služeb sociální prevence a komu jsou určeny?

Zákon o sociálních službách upravuje sedmáct druhů služeb sociální prevence:

- *Raná péče je terénní případně i ambulantní služba určená dětem do 7 let se zdravotním postižením a jejich rodičům, aby jim napomáhala zvládnout specifické potřeby spojené s vývojem dítěte.*
- *Telefonická krizová pomoc je poskytována osobám, které se nacházejí v ohrožení života či zdraví, nebo jsou v obtížné životní situaci a nemohou tuto situaci momentálně řešit vlastními silami. Jedná se především o provoz linek důvěry a podobných telefonních služeb.*
- *Tlumočnické služby jsou poskytovány obvykle osobám se smyslovým postižením za účelem pomoci v komunikaci s okolím a při vyřizování osobních záležitostí. Jsou poskytovány obvykle jako terénní služba.*
- *Azylové domy jsou pobytové služby pro osoby, které se ocitly v nepříznivé sociální situaci spojené se ztrátou bydlení. Jsou různého druhu, např. azylové domy pro rodiče s dětmi, azylové domy pro ženy, pro muže, případně i pro osoby mladší 18 let. Vedle poskytnutí ubytování je vždy nezbytné poskytnout také podporu, která vede k vyřešení nepříznivé sociální situace, a to především prostřednictvím sociální práce.*
- *Domy na půl cesty jsou pobytovou službou pro osoby do 26 let, které žily dlouhodobě ve školských zařízeních ústavní nebo ochranné výchovy, nebo v jiných zařízeních pro děti a mládež a pro osoby, které byly propuštěny z výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranné*

léčby. Domy na půl cesty mají těmto lidem poskytnout podmínky pro úspěšný samostatný start do běžného života.

- *Kontaktní centra jsou obvykle ambulantní zařízení určená osobám ohroženým závislostí na návykových látkách. Služby zde poskytované mají za cíl snižovat sociální a zdravotní rizika spojená se zneužíváním návykových látek.*
- *Krizová pomoc je terénní, ambulantní, ale i pobytová sociální služba určená osobám, které se přechodně nacházejí v situaci ohrožení zdraví a života a nejsou schopny tuto situaci v daném okamžiku řešit vlastními silami. Součástí krizové pomoci je také poskytování pomoci obětem domácího násilí (blíže viz intervenční centra). Krizová pomoc vedle poskytnutí stravy či ubytování nabízí především socioterapii a pomoc při vyřízení nezbytných osobních záležitostí.*
- *Nízkoprahová denní centra jsou určena osobám bez přístřeší a nabízejí pomoc se zajištěním osobní hygieny, zajištěním stravy a vyřízením nezbytných osobních záležitostí.*
- *Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež poskytují zejména ambulantní služby pro děti a mládež ve věku 6 až 26 let, které jsou ohroženy společensky nežádoucími jevy (kriminální, drogy, alkohol apod.). Cílem služby je zejména nabízet smysluplné využití volného času, pomoc v orientaci ve společenském prostředí a pomoc se změnou životního stylu, který je ohrožuje.*
- *Noclehárny nabízejí osobám bez přístřeší možnost přenocování a podmínky pro osobní hygienu.*
- *Služby následné péče jsou určeny osobám trpícím chronickým duševním onemocněním nebo osobám závislým na návykových látkách, které absolvovaly ústavní léčbu. Jejich cílem je pomoc při zvládnutí běžných životních podmínek a prevence „recidivy“.*
- *Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi nabízejí rodinám s dětmi pomoc se zvládnutím dopadů dlouhodobě krizové sociální situace rodiny nebo jejího člena.*
- *Sociálně aktivizační služby pro osoby se zdravotním postižením a seniory nabízejí těmto lidem pomoc při zvládnutí běžných životních situací tak, aby nedošlo k jejich ohrožení sociálním vyloučením.*
- *Sociálně terapeutické dílny jsou poskytovány osobám se sníženou soběstačností z důvodu zdravotního postižení. Účelem této služby je dlouhodobá a pravidelná podpora zdokonalování pracovních návyků a dovedností prostřednictvím sociálně pracovní terapie.*
- *Terapeutické komunity poskytují pobytové služby pro osoby závislé na návykových látkách nebo i osoby s chronickým duševním onemocněním s cílem zbavit se závislosti a vytvořit dobré podmínky pro začlenění do společnosti.*
- *Terénní programy jsou realizovány s cílem vyhledávat osoby, které žijí rizikovým způsobem života nebo žijí v sociálně vyloučených komunitách a pomáhat jim v minimalizaci rizik spojených s tímto způsobem života a v začlenění do společnosti.*
- *Sociální rehabilitace má za cíl pomoc lidem k dosažení samostatnosti, nezávislosti a soběstačnosti, a to rozvojem jejich schopností a dovedností a posilováním návyků potřebných pro samostatný život. Služba je určena osobám se zdravotním postižením, ale také osobám, které jsou ohroženy sociálním vyloučením z jiného důvodu, například etnické příslušnosti, chudoby, dlouhodobé nezaměstnanosti apod.*

Jaké činnosti či služby musí poskytovatelé sociálních služeb zabezpečit?

Poskytovatelé sociálních služeb jsou povinni nabízet rozsah činností, které jim ukládá zákon. Způsob zabezpečení těchto činností musí uvést v žádosti o registraci a registrující orgán, tj. příslušný krajský úřad, posoudí, zda je poskytovatel schopen komplex činností v rámci služby vhodným způsobem zajistit. Jedná se o tzv. základní činnosti při poskytování sociálních služeb, které jsou považovány jako povinná nabídka vůči uživatelům služeb. Uživatelé služeb si z této nabídky následně vybírají ty, které potřebují a způsob jejich zajištění jim vyhovuje. Konkrétní rozsah činností je předmětem smlouvy mezi uživatelem a poskytovatelem služby.

Mimo základní činnosti mohou poskytovatelé nabízet i další činnosti, které jim neukládá zákon. Jedná se například o nabídku kulturních, společenských či volnočasových aktivit nebo nabídku dopravy apod.

Co je možné považovat za sociální službu a co nikoliv?

Sociální službou je činnost, kterou zabezpečují poskytovatelé sociálních služeb. Znamená to, že pokud zabezpečují podporu a pomoc člověku rodinní příslušníci či jiné blízké osoby, nepovažuje se tato činnost za poskytování sociální služby. Stejně tak se nepovažuje za sociální službu činnost, kterou poskytuje osobě subjekt, který není registrován jako poskytovatel sociálních služeb (např. soukromá úklidová firma, nebo ubytovna).

Sociální službu mohou poskytovat pouze ty subjekty – fyzické a právnické osoby – které získají oprávnění k poskytování, tj. budou registrováni.

Kdo mi poradí, jaká sociální služba je pro mě nejvhodnější?

Získat informace o druzích sociálních služeb a jejich nabídce lze získat několika způsoby. Jednak je zákonem založena povinnost každého poskytovatele sociálních služeb (bez ohledu na druh služby, který poskytuje), poskytnout lidem takové rady a informace, které přispějí k řešení jejich nepříznivé sociální situace. V tomto případě jde především o „nasměrování“ tazatele k tomu poskytovateli, který je schopen člověku pomoci. Dále je obdobná povinnost uložena obcím a krajům, které jsou ze zákona povinni zajišťovat dostupnost informací o možnostech a způsobech poskytování sociálních služeb na svém území a zprostředkovat kontakt mezi člověkem a poskytovatelem sociálních služeb. Znamená to, že potřebné informace poskytnou sami nebo zajistí, aby tuto činnost zabezpečoval vybraný poskytovatel sociálních služeb. V neposlední řadě se mnoho poskytovatelů přímo zaměřuje speciálně na poradenství. V České republice existuje hustá síť poraden s různým zaměřením počínaje poradnami, které poskytují všeobecné informace (především tzv. občanské poradny) a konče vysoce specializovanými poradnami (např. poradna pro uprchlíky).

Ministerstvo práce a sociálních věcí bude provozovat na svých internetových stránkách rozsáhlý informační systém o sociálních službách, který by měl být významnou pomůckou jak pro instituce tak i jednotlivce. V tomto informačním systému budou informace o všech poskytovatelích sociálních služeb v České republice.

Mohu různé druhy služeb kombinovat a mohu kombinovat služby s péčí rodiny?

Kombinace různých druhů služeb a souběh poskytování služby s péčí v rodině nejsou zákonem nijak omezovány. Člověk sám rozhoduje, které služby bude využívat a jak je bude kombinovat.

Co to je intervenční centrum pro oběti domácího násilí? Jedná se o sociální službu?

Systém pomoci obětem domácího násilí upravuje především zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím. V rámci tohoto zákona a zákona o sociálních službách je upraven způsob intervence ve prospěch obětí domácího násilí. Intervenční centra mají být vysoce profesionální službou, která je povinna nabídnout obětem domácího násilí pomoc a podporu při zvládnutí této krizové životní situace, která následuje bezprostředně po útoku. Intervenční centra mají také za úkol koordinovat činnost orgánů veřejné správy a dalších odborných subjektů při zajištění pomoci obětem domácího násilí. V zákoně o sociálních službách je tato služba uvedena pod názvem „Krizová pomoc“.

K úhradám za sociální služby

Jak je podle nového zákona řešena problematika úhrad za poskytnuté služby?

Pojmem úhrada nákladů za sociální služby se rozumí platba uživatele sociální služby poskytovateli za činnosti v rozsahu uvedeném ve smlouvě o poskytování sociální služby. Zákon současně uvádí řadu druhů služeb, které jsou poskytovány bez úhrady. Jedná se o následující druhy služeb:

- sociální poradenství (§ 37),
- raná péče (§ 54),
- telefonická krizová pomoc (§ 55),
- tlumočnické služby (§ 56),
- krizová pomoc (§ 60),
- služby následné péče (§ 64),
- sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (§ 65),
- sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením (§ 66),
- terénní programy (§ 69),
- sociální rehabilitace
- sociální služby v kontaktních centrech (§ 59) a nízkoprahových zařízeních pro děti a mládež (§ 62),
- služby sociálně terapeutických dílen (§ 67).

U ostatních druhů služeb zákon vždy uvádí, za které činnosti je od uživatele požadována úhrada. Výše úhrad je zákonem, respektive vyhláškou ministerstva regulována tak, aby služby byly pro uživatele finančně dostupné. Pokud jsou smlouvou sjednány činnosti, které jdou nad rámec tzv. základních (povinných) činností, může být požadována úhrada až do výše skutečných nákladů za tyto

činnosti. Zákon, respektive vyhláška, bude určovat maximální výše úhrad, což znamená, že poskytovatel se s uživatelem musí ve smlouvě dohodnout, jaká konkrétní částka bude hrazena. Tato částka nesmí překročit maximální limit.

Poskytovatel má také právo požadovat podíl na úhradě za služby i od tzv. osob povinných výživou vůči uživateli služby. Jde především o manžela, manželku a děti, a to v případech, kdy příjmy uživatele služby nepostačují na úhradu nákladů.

Základní princip úhrady nákladů za poskytnuté služby je ten, že k úhradě nákladů za poskytnutou péči je určen především příspěvek na péči a úhradu za pobyt a stravu hradí uživatel ze svých příjmů (mzda, důchod, jiné pravidelné příjmy, např. z nemovitostí apod.). V případě, že je člověk v pobytovém zařízení sociálních služeb, je úhrada za péči automaticky stanovena ve výši příspěvku na péči a v případě pobytu v týdenním stacionáři ve výši 75% příspěvku na péči. V ostatních případech je úhrada za péči dojednána smlouvou podle rozsahu a intenzity úkonů, které poskytovatel osobě zabezpečuje. Současně je uživatelům pobytových služeb garantováno, že jim po úhradě nákladů za stravu a pobyt musí zůstat alespoň 15% z jejich příjmu.

Jakým způsobem budou poskytovatelé stanovovat úhrady za služby podle nového zákona?

Na rozdíl od současného systému, kdy je většinou úhrada stanovena správním rozhodnutím zřizovatele sociální služby, tj. především obcemi a kraji (výjimkou jsou služby, které jsou provozovány tzv. nestátními neziskovými subjekty), bude výše úhrady sjednávána v rámci smlouvy o poskytování sociální služby.

Poskytovatelé sociálních služeb musí žadatele o službu seznámit se všemi právy a povinnostmi, které vzniknou uživateli v případě, že se dohodnou na poskytování služby, přičemž oblast úhrad je v tomto případě jednou z nejdůležitějších informací. Poskytovatelé budou pro tyto účely sestavovat tzv. „sazebník“ úhrad za jednotlivé činnosti. Konkrétní částky jsou pak předmětem uzavřené smlouvy.

Kolik budu muset za služby zaplatit ze svého?

Jak již bylo řečeno výše, k úhradě za poskytnutou péči je určen příspěvek na péči. „Ze svého“ budou uživatelé pobytových služeb hradit pobyt a stravu, přičemž mohou z vlastního příjmu hradit také činnosti péče, pokud nepobírají příspěvek na péči a služby péče mají sjednány ve smlouvě. Úhrady za pobyt a stravu převážně nebudou výrazně odlišné od stávajících. V současnosti činí průměrná úhrada za stravu a pobyt například v domově pro seniory přibližně 6 000,- Kč.

Bude uživatelům pobytových sociálních služeb vyplácena „vratka“ za pobyt mimo zařízení?

Ano, pokud bude toto ujednání součástí smlouvy. Speciální legislativní úprava pro tyto případy neexistuje.

K registraci poskytovatelů sociálních služeb a inspekci sociálních služeb

Co to je registrace poskytovatelů sociálních služeb?

Zásadní změnou proti současnému stavu v poskytování sociálních služeb je registrační povinnost pro poskytovatele sociálních služeb. Zavedení registru poskytovatelů sociálních služeb je základním předpokladem k získání přehledu o rozsahu a charakteru sítě sociálních služeb. Pro poskytovatele je zařazení do registru podmínkou k poskytování sociálních služeb a jedním z předpokladů pro čerpání finančních prostředků z veřejných rozpočtů.

Údaje z registru poskytovatelů současně umožní vytvoření veřejného informačního systému, který bude sloužit k lepší orientaci v systému sociálních služeb.

Poskytovatelé sociálních služeb budou mít bez ohledu na jejich právní formu stejná práva a povinnosti. Reaguje se tak na dlouhodobě neřešené nerovné postavení poskytovatelů sociálních služeb, kteří nejsou zřizováni orgány veřejné správy. Doposud je k poskytovatelům služeb, kteří jsou zřizováni jako příspěvkové organizace veřejné správy a k ostatním formám (nestátní neziskové organizace, humanitární organizace církví, nebo podnikatelské subjekty), přístupováno značně rozdílně, a to především z hlediska systému jejich financování.

Na registraci je právní nárok. Pokud žadatel splňuje stanovené podmínky, je příslušný správní orgán povinen registraci, respektive oprávnění k poskytování sociálních služeb, udělit.

Oprávnění k poskytování sociálních služeb je současně významným prvkem ochrany uživatelů služeb před takovými postupy, které je mohou poškodit na zdraví či ohrožovat jejich lidská práva a snižovat jejich lidskou důstojnost.

Plnění registračních podmínek a dalších zákonných povinností je předmětem kontroly, kterou bude provádět Inspekce sociálních služeb.

Je registrace povinná?

Registrace, tj. získání oprávnění k poskytování sociálních služeb, je povinná pro subjekty, které zabezpečují činnosti, jejichž charakter odpovídá zákonu o sociálních službách. Jde o základní podmínku ochrany osob, které jsou oslabeny v prosazování svých práv a oprávněných zájmů a potřebují určitý rozsah podpory a pomoci.

Výjimku tvoří zdravotnická zařízení ústavní péče, která budou poskytovat pobytové služby sociální péče ve svém zařízení a fyzické a právnické osoby, které jsou usazeny v jiném členském státu EU a službu na území ČR poskytují jen dočasné či ojediněle.

Kdo se může registrovat jako poskytovatel sociálních služeb?

O registraci může požádat kterákoliv právnická nebo fyzická osoba, která poskytuje nebo hodlá poskytovat sociální služby. Zákon nevylučuje žádnou právní formu. Naopak o registraci nežadají rodinní příslušníci či osoby blízké, které pečují o své blízké v domácím prostředí.

Je samozřejmé, že jedna organizace či fyzická osoba může žádat o registraci pro více druhů sociálních služeb.

Jak postupovat při registraci?

V první řadě je nezbytné podat žádost o registraci. Žádost je podávána v českém jazyce na místně příslušný krajský úřad, a to podle sídla právnické osoby nebo místa trvalého či hlášeného pobytu fyzické osoby.

Žádost musí obsahovat následující náležitosti:

- *Identifikační údaje o žadateli,*
- *název a místo zařízení nebo místo poskytování sociálních služeb,*
- *druhy poskytovaných sociálních služeb,*
- *okruh osob, pro které je sociální služba určena,*
- *popis realizace poskytování sociálních služeb,*
- *popis personálního zajištění poskytovaných sociálních služeb,*
- *časový rozsah poskytování sociálních služeb,*
- *kapacita poskytovaných sociálních služeb,*
- *finanční rozvaha k zajištění provozu,*
- *způsob zajištění zdravotní péče, jde-li o poskytování pobytových služeb sociální péče,*
- *doklady o bezúhonnosti a odborné způsobilosti osob, které budou přímo poskytovat sociální službu,*
- *potvrzení o schválení hygienických podmínek v zařízení sociálních služeb,*
- *doklady o vztahu k nemovitostem, kde bude služba poskytována, kopie zakladatelských dokumentů organizace, doklady o bezdlužnosti v oblasti daní, pojistných systémů a dalších povinných odvodů a čestné prohlášení o tom, že na majetek žadatele není prohlášen konkurs.*

Nejdůležitější částí žádosti o registraci je ta část, která popisuje podmínky a způsob poskytování sociální služby. K jednotlivým druhům sociální služby neexistuje jakási „univerzální matrice“, proto je důležité, aby každý žadatel přesně vymezil především cílovou skupinu uživatelů, časový a kapacitní rozsah služby a především způsob, jak bude služba realizována včetně personálního zajištění. Tyto údaje jsou z věcného hlediska rozhodující pro udělení oprávnění poskytovat sociální služby. Tyto údaje jsou také rozhodující pro smluvní vztahy mezi poskytovatelem a uživateli sociální služby.

Pokud registrující orgán vydá rozhodnutí o registraci, uvede v něm tyto skutečnosti:

- *označení poskytovatele sociálních služeb*
- *název a místo zařízení nebo místo poskytování sociálních služeb,*
- *druhy sociálních služeb, které budou poskytovány,*
- *okruh osob, kterým budou sociální služby poskytovány,*
- *údaj o kapacitě poskytovaných sociálních služeb.*

Ode dne právní moci rozhodnutí o registraci je poskytovatel sociálních služeb oprávněn poskytovat ty činnosti, které jsou v rozhodnutí uvedeny.

Jsem poskytovatel sociální služby, co musím udělat, abych mohl služby poskytovat i nadále?

Současní poskytovatelé sociálních služeb jsou považováni za poskytovatele sociálních služeb podle nového zákona až do 30. června 2007. Nejpozději k tomuto datu jsou povinni podat žádost o registraci, následně je postupováno podle výše uvedeného.

Bude existovat nějaký informační systém o registrovaných poskytovatelích sociálních služeb?

Ano. Z registru, který je veden v listinné a elektronické podobě, bude vytvořen informační systém o sociálních službách bude provozovaný na internetových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí. Informační systém umožní získávat aktuální informace o konkrétních poskytovatelích sociálních služeb.

Jakým právním předpisem se řídí po procesní stránce rozhodování o registraci?

Proces registrace se řídí správním řádem.

Bude poskytování služeb někdo kontrolovat?

Ano, poskytovatelé sociálních služeb budou kontrolováni, a to prostřednictvím Inspekce sociálních služeb. Inspekce sociálních služeb bude prováděna v režimu státní kontroly a budou ji provádět:

- krajské úřady vůči subjektům, které registrovaly,
- Ministerstvo práce a sociálních věcí vůči subjektům, které jsou zřízeny či založeny kraji.

Důvodem pro rozdělení výkonu inspekce mezi krajské úřady a ministerstvo je vyloučení možnosti střetu zájmů v případech, kdy by krajský úřad kontroloval subjekty, které jsou zřízeny krajem.

Inspekce poskytování sociálních služeb má v systému sociálních služeb nezastupitelné postavení zejména při sledování kvality služeb poskytovaných registrovanými poskytovateli sociálních služeb. Hlavními cíli inspekce poskytování sociálních služeb je zajištění ochrany zájmů osob, kterým jsou sociální služby poskytovány, vůči neodborným nebo jinak nedostatečným postupům při poskytování služeb a podpora rozvoje kvality služeb u každého poskytovatele.

Inspekce sociálních služeb bude kontrolovat:

- plnění podmínek stanovených pro registraci poskytovatelů sociálních služeb, nejde-li o poskytovatele sociálních služeb, u kterého se registrace nevyžaduje,
- plnění dalších povinností poskytovatelů sociálních služeb stanovených zákonem a
- kvalita poskytovaných sociálních služeb.

Inspekce bude prováděna vždy v místě poskytování sociálních služeb inspekčním týmem, který tvoří minimálně tři členové a minimálně jeden z nich je zaměstnancem kraje, respektive ministerstva. V inspekčním týmu mohou působit také specializovaní odborníci, kteří nejsou zaměstnanci kraje či ministerstva. Žádný z členů inspekčního týmu nesmí být v konfliktu zájmů či být podjatý vůči poskytovateli sociálních služeb, u kterého je inspekce prováděna.

Pokud se při provádění inspekce zjistí závažné nedostatky, které by mohly být důvodem pro uplatnění sankcí, je o tom informován příslušný registrující orgán, který může uložit peněžitou sankci a v odůvodněných případech i odejmout oprávnění k poskytování sociálních služeb.

Co to je kvalita sociálních služeb a co standardy kvality?

Kvalita sociálních služeb se odvozuje od nepodkročitelných zásad, jejichž důrazná aplikace zajistí uživatelům služeb, kteří jsou oslabeni v prosazování svých práv a oprávněných zájmů, důstojné a bezpečné poskytování sociálních služeb. Jedná se především o následující zásady:

- Zásada ochrany lidských práv uživatele, tj. poskytovatel sleduje a zajišťuje dodržování lidských práv uživatele služby.
- Zásada individualizace služby, tj. služba vychází z potřeb uživatele, stanoví prostředky a cíle k jejich naplnění.
- Zásada odbornosti, tj. struktura pracovníků, počet pracovníků, jejich odborné vzdělání a systém průběžného vzdělávání odpovídají cílové skupině uživatelů, jsou stanovena pravidla pro zaškolování nových pracovníků.
- Zásada provozního zabezpečení, tj. prostředí poskytované služby je důstojné a zajišťuje možnost přirozeného způsobu života (zajišťovat dostupnost informací o druhu, místě, poslání a cílech a způsobu poskytování sociálních služeb, a to ve formě srozumitelné pro všechny osoby, vést evidenci žadatelů o sociální službu a zajistit bezbariérovost poskytované služby a soukromí uživatele).

Kvalita sociálních služeb se při výkonu inspekce ověřuje pomocí standardů kvality sociálních služeb. Standardy kvality sociálních služeb jsou souborem kritérií, jejichž prostřednictvím je definována úroveň kvality poskytování sociálních služeb v oblasti personálního a provozního zabezpečení sociálních služeb a v oblasti vztahů mezi poskytovatelem a osobami.

Hlavním posláním sociální služby je snaha umožnit lidem, kteří jsou v nepříznivé sociální situaci, zůstat rovnocennými členy společnosti a využívat jejich přirozených zdrojů, žít nezávisle, v kontaktu

s ostatními lidmi a v přirozeném sociálním prostředí. Snahou MPSV v tomto směru je vytvořit takový soubor kritérií, s jejichž pomocí bude možno poznat, zda služby podporují osobní růst a nezávislost uživatele.

Důležitým znakem kvality sociální služby je její schopnost podporovat jednotlivé uživatele služeb v naplňování cílů, kterých chtějí s pomocí sociálních služeb dosáhnout při řešení vlastní nepříznivé sociální situace. Ve standardech je proto zdůrazněna orientace na osobní cíle uživatelů služeb, což umožňuje konkretizovat abstraktní ideály, jakými jsou např. důstojnost, plnohodnotný život, apod.

Podstatným rysem standardů je jejich obecnost, jsou použitelné pro všechny druhy sociálních služeb. K vysoké míře obecnosti vedla MPSV snaha neomezit stávající druhy sociálních služeb administrativním členěním a umožnit dosáhnout stanovených požadavků i malým a začínajícím zařízeními, která pružně reagují na aktuální potřeby uživatelů vytvářením nových druhů služeb.

Pro vytvoření standardů sociálních služeb byly využity prvky zajišťování kvality užívané v jiných odvětvích, kde je obecně kvalita služeb chápána jako schopnost uspokojit zájmy a potřeby zákazníků.

V případě sociálních služeb, které patří k veřejným službám, se kvalita musí odvíjet od uspokojení potřeb a zájmů nejenom samotných uživatelů služeb, ale i zájmů zadavatelů služeb, tedy těch subjektů, které služby objednávají a platí z veřejných zdrojů – např. obec či stát. Kvalita je popsána prostřednictvím souboru kritérií (vlastností a charakteristik), o nichž se předpokládá, že ovlivňují schopnost služeb naplnit zájmy a potřeby obou uvedených zájmových skupin – uživatelů i zadavatelů.

Níže jsou jako příklad uvedeny některé z nedůležitějších:

- Poskytovatel má písemně definováno a zveřejněno poslání, cíle a zásady poskytované sociální služby a okruh osob, kterým je určena, a to v souladu se zákonem stanovenými základními zásadami poskytování sociálních služeb, druhem sociální služby a individuálně určenými potřebami osob, kterým je sociální služba poskytována.
- Poskytovatel vytváří podmínky, aby osoby, kterým poskytuje sociální službu, mohly uplatňovat vlastní vůli při řešení své nepříznivé sociální situace.
- Poskytovatel má písemně zpracována vnitřní pravidla pro předcházení situacím, v nichž by v souvislosti s poskytováním sociální služby mohlo dojít k porušení základních lidských práv a svobod osob, a pro postup, pokud k porušení těchto práv osob dojde; podle těchto pravidel poskytovatel postupuje.
- Poskytovatel má písemně zpracována vnitřní pravidla, ve kterých vymezuje situace, kdy by mohlo dojít ke střetu jeho zájmů se zájmy osob, kterým poskytuje sociální službu, včetně pravidel pro řešení těchto situací; podle těchto pravidel poskytovatel postupuje.
- Poskytovatel má písemně zpracována vnitřní pravidla, podle kterých informuje zájemce o sociální službu srozumitelným způsobem o možnostech a podmínkách poskytování sociální služby; podle těchto pravidel poskytovatel postupuje.
- Poskytovatel projednává se zájemcem o sociální službu jeho požadavky, očekávání a osobní cíle, které by vzhledem k jeho možnostem a schopnostem bylo možné realizovat prostřednictvím sociální služby.
- Poskytovatel má písemně zpracována vnitřní pravidla pro uzavírání smlouvy o poskytování sociální služby s ohledem na druh poskytované sociální služby a okruh osob, kterým je určena; podle těchto pravidel poskytovatel postupuje.
- Poskytovatel má písemně zpracována vnitřní pravidla pro individuální plánování průběhu poskytování sociální služby s ohledem na druh sociální služby a okruh osob, kterým je určena; podle těchto pravidel poskytovatel postupuje.
- Poskytovatel má písemně zpracována vnitřní pravidla pro vedení individuálních záznamů o průběhu poskytování sociální služby; podle těchto pravidel poskytovatel postupuje.
- Poskytovatel společně s osobou plánuje, průběžně hodnotí, popřípadě mění průběh poskytování sociální služby s ohledem na osobní cíle, potřeby, schopnosti a zdravotní stav osoby, její přirozené sociální prostředí a s ohledem na možnosti poskytovatele.
- Poskytovatel má písemně zpracována vnitřní pravidla pro zpracování, vedení a evidenci dokumentace o osobách, kterým je sociální služba poskytována, včetně pravidel pro nahlížení do dokumentace; podle těchto pravidel poskytovatel postupuje.
- Poskytovatel má písemně zpracována vnitřní pravidla pro podávání a vyřizování stížností osob na kvalitu nebo způsob poskytování sociální služby, a to ve formě srozumitelné osobám; podle těchto pravidel poskytovatel postupuje.
- Poskytovatel informuje osoby o možnosti podat stížnost, jakou formou stížnost podat, na koho je možno se obracet, kdo bude stížnost vyřizovat a jakým způsobem a o možnosti zvolit si zástupce pro podání a vyřizování stížnosti; s těmito postupy jsou rovněž prokazatelně seznámeni zaměstnanci poskytovatele.
- Poskytovatel má písemně stanovenou strukturu a počet pracovních míst, pracovní profily, kvalifikační požadavky a osobnostní předpoklady zaměstnanců; organizační struktura a počty zaměstnanců jsou přiměřené druhu poskytované sociální služby, její kapacitě a počtu

a potřebám osob, kterým je poskytována.

K problematice sociálně zdravotní péče

Jak bude řešena problematika souběhu zdravotní a sociální péče?

Souběh sociální a zdravotní péče může nastat v několika případech. Tím první je situace kdy, dochází k souběhu zdravotní péče s poskytováním sociální služby v terénní či ambulantní formě. V této situaci je souběh obou systémů zcela bez problémů – člověk žije doma a využívá zdravotního systému dle aktuální potřeby, přičemž již v současné době existují poskytovatelé sociálních služeb, kteří mají současně statut zdravotnického zařízení a zabezpečují oba druhy péče současně. Tento způsob je považován za vysoce efektivní (např. domácí ošetrovatelská péče spojená s pečovatelskou službou). Druhá situace je určována pobytem člověka v ústavním zařízení zdravotní péče nebo v pobytovém zařízení služeb sociální péče. V těchto případech je podle zákona nezbytné postupovat následujícími způsoby:

Zdravotní péči v pobytových zařízeních služeb sociální péče je poskytovatel služby povinen zajistit formou tzv. zvláštní ambulantní péče, a to buď tak, že ji zabezpečuje prostřednictvím zdravotnického zařízení (může být i sám zdravotnickým zařízením) nebo jde-li pouze o ošetrovatelskou a rehabilitační péči i vlastními odborně způsobilými zaměstnanci, přičemž není nutné, aby měl statut zdravotnického zařízení. Pro účely uhrazení poskytnuté zdravotní péče je se zdravotními pojišťovnami uzavírána tzv. zvláštní smlouva.

Služby sociální péče ve zdravotnickém zařízení ústavní péče lze poskytovat v případě, že pacient zdravotnického zařízení by již mohl být propuštěn, ale stále není schopen obejít se bez pomoci jiné osoby a současně není zabezpečeno zajištění této pomoci po jeho propuštění. V tomto okamžiku zdravotnické zařízení vyzve místně příslušný (podle bydliště pacienta) obecní úřad obce s rozšířenou působností, aby zprostředkoval nebo zabezpečil osobě potřebnou pomoc. Pokud nelze objektivně osobě pomoc zajistit mimo zdravotnické zařízení, může zdravotnické zařízení uzavřít s pacientem smlouvu o poskytování sociálních služeb. V tomto okamžiku se fakticky z pacienta stává uživatel sociální služby, a to ve všech konsekvencích jak na straně uživatele tak i poskytovatele služby.

K povinnostem poskytovatelů sociálních služeb

Jaké jsou základní povinnosti poskytovatelů sociálních služeb?

Poskytovatelům sociálních služeb zákon o sociálních službách ukládá, mimo již zmíněných, zejména následující povinnosti:

- Před započítáním poskytování služby uzavřít pojistnou smlouvu pro případ odpovědnosti za škodu způsobenou při poskytování sociálních služeb.
- Zajišťovat dostupnost informací o druhu, místě, cílech, okruhu osob, jimž poskytují sociální služby, o kapacitě poskytovaných sociálních služeb a o způsobu poskytování sociálních služeb, a to způsobem srozumitelným pro všechny osoby.
- Informovat zájemce o sociální službu o všech povinnostech, které by pro něho vyplývaly ze smlouvy o poskytování sociálních služeb, o způsobu poskytování sociálních služeb a o úhradách za tyto služby, a to způsobem pro něj srozumitelným.
- Vytvářet při poskytování sociálních služeb takové podmínky, které umožní osobám, kterým poskytují sociální služby, naplňovat jejich lidská i občanská práva, a které zamezí střetům zájmů těchto osob se zájmy poskytovatele sociální služby.
- Zpracovat vnitřní pravidla zajištění poskytované sociální služby, včetně stanovení pravidel pro uplatnění oprávněných zájmů osob, a to ve formě srozumitelné pro všechny osoby.
- Zpracovat vnitřní pravidla pro podávání a vyřizování stížností osob, kterým poskytují sociální služby, na úrovni služeb, a to ve formě srozumitelné pro všechny osoby.
- Plánovat průběh poskytování sociální služby podle osobních cílů, potřeb a schopností osob, kterým poskytují sociální služby, vést písemné individuální záznamy o průběhu poskytování sociální služby a hodnotit průběh poskytování sociální služby za účasti těchto osob, je-li to možné s ohledem na jejich zdravotní stav a druh poskytované sociální služby nebo za účasti jejich zákonných zástupců.
- Vést evidenci žadatelů o sociální službu, se kterými nemohl ze zákonných důvodů uzavřít smlouvu o poskytnutí sociální služby.
- Dodržovat standardy kvality sociálních služeb.
- Uzavřít s osobou smlouvu o poskytnutí sociální služby, pokud tomu nebrání zákonné důvody.

Jak je zákonem řešena oblast používání prostředků omezujících pohyb osob při poskytování sociálních služeb?

Při poskytování sociálních služeb obecně nelze používat opatření omezující pohyb osob, jimž jsou sociální služby poskytovány, s výjimkou případů přímého ohrožení jejich zdraví a života nebo zdraví a života jiných fyzických osob, a to za stanovených podmínek pouze po dobu nezbytně nutnou, která postačuje k odstranění přímého ohrožení jejich zdraví a života a života jiných fyzických osob.

Opatření omezující pohyb osob lze použít pouze tehdy, pokud byla neúspěšně použita jiná opatření pro zabránění takového jednání osoby, které ohrožuje její zdraví a život nebo zdraví a život jiných fyzických osob. Poskytovatel sociálních služeb je proto povinen podle konkrétní situace nejdříve využít možnosti slovního zklidnění situace a jiné způsoby pro zklidnění situace, například odvrácení pozornosti, rozptýlení, aktivní naslouchání. Osoba musí být vhodným způsobem informována, že může být vůči ní použito opatření omezující její pohyb.

Před použitím opatření omezujícího pohyb osob je zapotřebí souhlasu lékaře, kterého je poskytovatel sociálních služeb vždy povinen přivolat.

Poskytovatel sociálních služeb je povinen v případě použití opatření omezujících pohyb osob zvolit vždy nejmírnější opatření. Zasáhnout lze nejdříve pomocí fyzických úchopů, poté umístěním osoby do místnosti zřízené k bezpečnému pobytu, popřípadě na základě ordinace lékaře lze použít léky.

Poskytovatel sociálních služeb je povinen poskytovat sociální služby tak, aby metody poskytování těchto služeb předcházely situacím, ve kterých je nezbytné použít opatření omezující pohyb osob.

Poskytovatel sociálních služeb je povinen o použití opatření omezujícího pohyb osob informovat bez zbytečného odkladu zákonného zástupce osoby, které jsou poskytovány sociální služby.

Poskytovatel sociálních služeb je povinen vést podrobnou, zákonem předepsanou evidenci případů použití opatření omezujících pohyb osob.

Smlouva o poskytnutí sociální služby

O poskytování služeb se bude uzavírat smlouva mezi poskytovatelem a uživatelem služby – jak bude smlouva vypadat a co bude obsahovat?

Poskytování sociálních služeb je zákonem o sociálních službách nově založeno na smluvním principu. Podle dosavadní právní úpravy je o poskytnutí sociální služby, přijetí do zařízení, přemístění, ukončení pobytu v zařízení nebo o úhradě za pobyt v zařízení rozhodováno ve správním řízení. Sjednávání druhu služby a rozsahu poskytovaných služeb podle individuálních potřeb osob ve smlouvě včetně konkrétních podmínek poskytování služby je významným krokem směřujícím k uplatnění svobodné vůle osob, kterým jsou služby poskytovány. O osobách a jejich potřebách nebude „někým rozhodováno“, ale osoby samy budou účastníky sjednání podmínek poskytované služby. Zákon stanoví povinné náležitosti obsahu smlouvy. Současně je zajištěno zastupování osob, které nejsou schopny samy jednat při uzavírání smluv a nemají zákonného zástupce, obecním úřadem obce s rozšířenou působností.

Smlouva o poskytování sociálních služeb musí být uzavřena v písemné formě, výjimkou případů, kdy to není možné (např. telefonická krizová pomoc) nebo by písemná forma byla kontraproduktivní pro účelné poskytování služby (např. nízkoprahová zařízení pro děti a mládež). Obecně platí, že poskytovatel je povinen smlouvu se zájemce o službu uzavřít. Charakter smlouvy je soukromoprávní a řídí se příslušnými ustanoveními občanského zákoníku.

Smlouva musí vždy obsahovat následující náležitosti:

- označení smluvních stran,
- druh sociální služby, pro kterou je uzavírána,
- rozsah činností a úkonů v rámci poskytování sociální služby,
- místo a čas poskytování sociální služby,
- výši úhrady za sociální služby a způsob jejího placení,
- ujednání o dodržování vnitřních pravidel stanovených poskytovatelem pro poskytování sociálních služeb,
- výpovědní důvody a výpovědní lhůty,
- dobu platnosti smlouvy.

V jakých případech může poskytovatel sociální služby odmítnout uzavření smlouvy?

Poskytovatel sociálních služeb může odmítnout uzavřít smlouvu o poskytování sociálních služeb pouze, pokud:

- neposkytuje sociální službu, o kterou osoba žádá (např. žadatel žádá o pobytovou službu poskytovatele pouze ambulantní služby),

- nemá dostatečnou kapacitu k poskytnutí sociální služby, o kterou osoba žádá (např. má plně naplněny lůžkové kapacity),
- zdravotní stav osoby, která žádá o poskytnutí pobytové sociální služby, vylučuje poskytnutí takové sociální služby; tyto zdravotní stavy stanoví prováděcí právní předpis (jedná se především o infekční onemocnění a duševní nemoci).

Pro to, aby poskytovatel mohl doložit, že neposkytuje požadovanou službu nebo nemá dostatečnou kapacitu, je rozhodující to, co je uvedeno v rozhodnutí o registraci.

Osoba je povinna před uzavřením smlouvy o poskytnutí pobytové služby předložit poskytovateli sociálních služeb posudek registrujícího praktického lékaře o zdravotním stavu, nejde-li o poskytování sociálních služeb ve zdravotnickém zařízení ústavní péče.

Jestliže poskytovatel sociálních služeb odmítne uzavřít s osobou smlouvu o poskytnutí sociální služby z důvodů výše uvedených, vydá o tom osobě na její žádost písemné oznámení s uvedením důvodu odmítnutí uzavření smlouvy.

S kým bude osoba uzavírat smlouvu? I s rodinným příslušníkem či osobou blízkou?

Smlouva o poskytování sociálních služeb je uzavírána výhradně mezi uživatelem služby (nebo jeho zákonným zástupcem) a poskytovatelem, který je pro daný druh služby registrován.

Co se stane, když jedna ze smluvních stran nebude smlouvu dodržovat?

Porušení smluvních podmínek a následky z toho vyplývající musí řešit smlouva, přičemž spory z tohoto vyplývající jsou řešeny soudní cestou.

V současnosti je mi poskytována sociální služba na základě rozhodnutí zřizovatele (obce/kraje) – co se pro mne mění v novém systému?

Rozhodnutí o přijetí do zařízení sociální péče a o úhradě za ni podle dosavadních právních předpisů zůstávají v platnosti i po dni nabytí účinnosti tohoto zákona, nejdéle však po dobu 3 let, pokud se osoba a poskytovatel sociálních služeb nedohodnou jinak nebo se nedohodnou na jiném rozsahu poskytování sociálních služeb. Namísto úhrady za pomoc poskytovanou z důvodu bezmocnosti podle dosavadních právních předpisů je osoba, které byl přiznán příspěvek na péči, povinna hradit ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona úhradu za péči z příspěvku na péči.

K působnosti orgánů veřejné správy

Jaké kompetence mají orgány veřejné správy v oblasti sociálních služeb?

V oblasti sociálních služeb je orgány veřejné správy vykonávána jednak tzv. státní správa (ministerstvem, úřady práce, krajskými a obecními úřady) a dále pak činnosti v kompetenci tzv. samostatné působnosti obcí a krajů.

Stát bude i nadále určovat podmínky pro poskytování sociálních služeb, nebude však poskytovatelem sociálních služeb, s výjimkou 5 zařízení sociálních služeb, které v současné době zřizuje Ministerstvo práce a sociálních věcí. Situace, kdy byl stát majoritním poskytovatelem sociálních služeb, skončila se zánikem okresních úřadů. Úlohou státu bude podporovat regionální a místní samosprávy v tom, aby byly schopny hodnotit souhrn potřeb jejich obyvatel a na tomto základě vytvářet typově a územně dostupné sítě služeb. Stát bude stanovovat své priority v oblasti dostupnosti a kvality sociálních služeb ve formě střednědobé strategie.

Kraje a obce budou ve své samostatné působnosti vytvářet podmínky pro poskytování sociálních služeb ve svém území a budou ve vzájemné spolupráci stanovovat střednědobé plány poskytování sociálních služeb. Na této úrovni je možné zajišťovat také propojování sociálních a zdravotních služeb. Regionální nebo místní podmínky pro uspokojování potřeb lidí mohou být rozdílné, ovšem vždy odpovídající potřebám a možnostem v daném území.

Kraje budou mít zásadní vliv na charakter a rozsah sítě sociálních služeb také z toho důvodu, že je jim svěřována působnost v oblasti registrace poskytovatelů sociálních služeb a kontroly, a to v přenesené působnosti.

Kraje a obce budou mít i nadále možnost poskytovat sociální služby nebo pro tyto účely zřizovat právnické osoby.

Základním nástrojem k zajištění územní a typové dostupnosti sociálních služeb v daném území je strategické plánování rozvoje sociálních služeb.

Základem plánování sociálních služeb je spolupráce zadavatelů (obcí, krajů) s uživateli (klienty) a poskytovateli (jednotlivými organizacemi) sociálních služeb při vytváření plánu, vyjednávání

o budoucí podobě služeb a realizaci konkrétních kroků. Společným cílem je zajistit dostupnost kvalitních sociálních služeb.

Při plánování sociálních služeb se vychází zejména z porovnání existující nabídky sociálních služeb se zjištěnými potřebami (potenciálních) uživatelů služeb. Výsledek provedeného srovnání slouží jako jeden z klíčových podkladů pro zformulování priorit v oblasti sociálních služeb.

Pro úspěšnost plánování je zapotřebí podpora ze strany politické reprezentace, a to jak při zahajování plánování, tak i v jeho průběhu a při uskutečňování reálných činností směřujících např. k rozšíření nabídky služeb, zvyšování jejich efektivity a spolupráci různých subjektů při zajišťování potřebných služeb. Pracovní struktury v podobě pracovních, konzultačních nebo vyjednávacích skupin se skládají ze zástupců všech zainteresovaných stran. Po vytvoření plánu se přechází od plánovací k realizační fázi, kdy dochází k faktickému naplňování priorit, resp. jednotlivých opatření. Součástí této etapy je také sledování postupu a míry plnění stanovených úkolů. Plán bývá zpracováván obvykle na rozmezí několika let a po uplynutí tohoto období se celý plánovací cyklus opět opakuje.

MPSV zpracovalo metodickou publikaci Průvodce procesem komunitního plánování sociálních služeb, která popisuje průběh plánování sociálních služeb a přibližuje jej na konkrétních příkladech z vybraných měst.

Obsahem plánu rozvoje sociálních služeb musí být především:

- Popis a analýza existujících zdrojů (zejména soupis a popis krajských, obecních i nestátních poskytovatelů sociálních služeb)
- Popis a analýzu existujících potřeb obyvatel v oblasti sociálních služeb
- Představu budoucnosti sociálních služeb – stanovení priorit a cílů rozvoje služeb
- Časový plán postupu prací a zásady, které je třeba při zpracování a naplňování plánu dodržet
- Způsob, jakým budou jednotliví účastníci na místní úrovni zapojeni do vytváření a naplňování plánu – stanovení podílů odpovědnosti a závazků jednotlivých účastníků
- Ekonomickou analýzu zajištění provozu sociálních služeb
- Způsob, jakým bude plnění plánu sledováno a vyhodnocováno

Dalšími úkoly veřejné správy na místní a regionální úrovni v oblasti přenesené působnosti podle zákona o sociálních službách jsou:

Obecní úřad obce s rozšířenou působností

- zajišťuje osobě, které není poskytována sociální služba, a je v takové situaci, kdy neposkytnutí okamžité pomoci by ohrozilo její život nebo zdraví, poskytnutí sociální služby nebo jiné formy pomoci, a to v nezbytném rozsahu;
- koordinuje poskytování sociálních služeb a poskytuje odborné sociální poradenství osobám ohroženým sociálním vyloučením z důvodu předchozí ústavní nebo ochranné výchovy nebo výkonu trestu, osobám, jejichž práva a zájmy jsou ohroženy trestnou činností jiné osoby, a osobám, jejichž způsob života může vést ke konfliktu se společností; přitom spolupracuje se zařízeními pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, s Vězeňskou službou České republiky, Probační a mediační službou České republiky, správními úřady a územními samosprávnými celky,
- na základě oznámení zdravotnického zařízení podle zvláštního právního předpisu zjišťuje, zda je nezbytné poskytnout osobě umístěné ve zdravotnickém zařízení služby sociální péče a zprostředkovává možnost jejich poskytnutí; v případě, že nelze služby sociální péče osobě poskytnout, sděluje neprodleně tuto skutečnost zdravotnickému zařízení, ve kterém je osoba umístěna.

Krajský úřad

- zajišťuje ve spolupráci s ostatními poskytovateli sociálních služeb a obecním úřadem obce s rozšířenou působností, příslušnou podle místa hlášeného pobytu osob, poskytnutí sociálních služeb v případě, kdy poskytovatel sociálních služeb ukončil poskytování sociálních služeb z důvodu zrušení jeho registrace, pozbytí její platnosti, popřípadě z jiného důvodu, a osoby, kterým tento poskytovatel dosud poskytoval sociální služby, se nacházejí v bezprostředním ohrožení jejich práv a zájmů a nejsou schopny samy si zajistit pokračující poskytování sociálních služeb,
- koordinuje poskytování sociálních služeb osobám, jejichž práva a zájmy jsou ohroženy trestnou činností jiné osoby; přitom spolupracuje s obecními úřady obcí s rozšířenou působností.

K financování sociálních služeb

Jak je stanoven způsob financování sociálních služeb podle nového zákona?

Sociální služby jsou financovány vícezdrojově. Základními finančními zdroji jsou příspěvek na péči, úhrada uživatelů z vlastních příjmů, příspěvky zřizovatelů sociálních služeb, dotace z veřejných rozpočtů a různé další zdroje (např. dary, sponzorství, vedlejší hospodářská činnost apod.).

V oblasti financování sociálních služeb zákon posiluje finanční soběstačnost uživatelů sociálních služeb tím, že zavádí nový finanční nástroj, kterým je příspěvek na péči, a zároveň se prostřednictvím dotačních titulů, směřovaných jak k zadavatelům (obce a kraje), tak k poskytovatelům sociálních služeb, podílí na zajištění potřebné sítě sociálních služeb.

Použití příspěvku na péči umožní uživatelům hradit většinou část nákladů poskytované služby. Současně navržený model financování sociálních služeb předpokládá dofinancování celkových nákladů poskytované služby z veřejných rozpočtů (tj. státní rozpočtu a rozpočtů obcí a krajů). Veřejným rozpočtům se tak umožní flexibilnější financování potřebné sítě sociálních služeb než doposud. Rozhodnutí o charakteru a rozsahu místní či regionální sítě sociálních služeb bude vycházet ze zpracovaných střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb.

V současném systému (údaje za rok 2005) je na sociální služby, při započítání finančních prostředků vynakládaných na příspěvek při péči o blízkou nebo jinou osobu a zvýšení důchodu pro bezmocnost, vynakládáno cca 11 300 mil. Kč. Ve srovnání s rokem 2005 má zákon nové dopady na státní rozpočet ve výši 1 700 mil. Kč až 2 300 mil. Kč. Pokud by nedošlo ke změně současného systému financování sociálních služeb v souvislosti s přijetím zákona o sociálních službách a za předpokladu minimálního navýšení objemu jednotlivých finančních toků ze státního rozpočtu, pak by v roce 2007 bylo ze státního rozpočtu na sociální služby vynaloženo cca 12 600 až 12 900 mil. Kč. Z tohoto pohledu je dopad nové právní úpravy na státní rozpočet přibližně ve výši 500 mil. Kč.

Příspěvek na péči

Účelem příspěvku na péči je přispět osobám, které jsou pro svou nepříznivou sociální situaci závislé na pomoci jiné osoby, na zajištění potřebné pomoci zejména prostřednictvím služeb sociální péče.

Nárok na příspěvek je založen na systému individuálního posuzování schopnosti osob zvládat úkony péče o vlastní osobu a úkony soběstačnosti. Výše příspěvku je stanovena diferencovaně podle věku posuzované osoby a dále podle míry závislosti osoby v nepříznivé sociální situaci na pomoci jiné osoby.

MPSV bude poskytovat příslušné obci s rozšířenou působností dotaci na výplatu příspěvku na péči. Obec s rozšířenou působností, která příspěvek vyplácí, bude povinna provést každoroční finanční vypořádání poskytnutých příspěvků se státním rozpočtem.

Financování sociálních služeb ze státního rozpočtu formou dotací

Navrhovaná právní úprava předpokládá zavedení následujících dotačních titulů ze státního rozpočtu:

- Dotace ze státního rozpočtu na podporu poskytování služeb sociální péče a služeb sociální prevence na území kraje prostřednictvím rozpočtu kraje

Účelem dotace je zajistit potřebnou síť sociálních služeb v území a vyrovnat rozdíl v nabídce těchto služeb v rámci kraje, ať už z typového hlediska (absence určitého typu služby), územního hlediska (nerovnoměrnost pokrytí území službami) či jiného hlediska, a dofinancovat běžné výdaje zařízení sociálních služeb zejména s ohledem na výši úhrad ze strany uživatelů sociálních služeb.

Výše dotace bude určena s ohledem na stanovené výdajové rámce státního rozpočtu, zpracovaný střednědobý plán rozvoje služeb, objem finančních prostředků podle vydaných rozhodnutí o příspěvku na péči, počet registrovaných poskytovatelů sociálních služeb a podle finanční náročnosti příslušné služby.

Předpokládaný objem finančních prostředků ze státního rozpočtu v roce 2007 je ve výši 4 000 mil. Kč.

- Dotace ze státního rozpočtu poskytovatelům sociálních služeb

MPSV bude poskytovat ze svého rozpočtu účelově určené dotace přímo poskytovatelům, popřípadě územním samosprávným celkům, kteří budou zapsáni v registru poskytovatelů sociálních služeb. Tyto dotace budou určeny na podporu služeb, které mají celostátní popřípadě nadregionální charakter, a na podporu rozvoje systému sociálních služeb, včetně řešení mimořádných situací (např. živelní pohroma).

Předpokládaný objem finančních prostředků ze státního rozpočtu v roce 2007 je ve výši 350 mil. Kč.

Výdaje krajských a obecních rozpočtů na zajištění provozu sociálních služeb z vlastních zdrojů

Odhadujeme, že v počátečním období zůstanou minimálně ve stejné výši jako doposud, tedy celkem 3 700 mil. Kč.

Úhrady uživatelů sociálních služeb – mimo příspěvku na péči

Odhadujeme, že v počátečním období zůstanou minimálně ve stejné výši jako doposud, tedy celkem 4 000 mil. Kč.

Současný způsob financování systému sociálních služeb obnáší celkové náklady ve výši 17 480 mil. Kč. Navrhovaný způsob financování systému sociálních služeb obnáší v roce 2007 celkové náklady ve výši 21 400 mil. Kč.

Kdo všechno bude moci žádat o dotaci?

O dotaci mohou žádat všichni poskytovatelé sociálních služeb, kteří jsou zapsáni do registru.

Kdo bude financovat sociální služby, které mají být podle zákona poskytovány osobám zdarma – např. tlumočnické služby?

V těchto případech je samozřejmě existence služby závislá na podpoře z veřejných rozpočtů a dá se předpokládat, že v prvním období bude hrát rozhodující roli podpora ze státního rozpočtu.

Vzniká poskytovateli sociálních služeb nárok na dotaci ze státního rozpočtu, když je úspěšně registrován?

Nevzniká. Dotace jsou nenárokové. Poskytnutí dotace má vždy dvě podmínky. První podmínkou je zajištění prostředků, ze kterých lze následně dotaci vyplácet a druhým je odůvodněnost žádosti o dotaci. V případě sociálních služeb se bude vždy hodnotit potřebnost daného druhu služby v území, kde působí, a to jak z hlediska druhu činnosti tak z hlediska kapacit, které nabízí.

K problematice sociální práce

Pracuji jako sociální pracovník – jaké nové povinnosti nebo kompetence jsou v zákoně upraveny?

Zákonem se nově upravuje definice a náplň profese sociálního pracovníka. Sociální práce je jedním z pilířů mnoha společenských systémů a doposud této profesi nebyla věnována náležitá pozornost. Zákon se zaměřuje především na předpoklady k výkonu povolání sociálního pracovníka s cílem jejich sjednocení a nastolení takové úrovně odborné způsobilosti, která odpovídá náročnosti této profese. Sociální pracovníci se podílejí nebo sami rozhodují o závažných změnách v životě lidí. Tato rozhodnutí, která musí být založena na vysoké profesionalitě, jednak výrazně ovlivňují kvalitu života jednotlivců, rodin i skupin osob a zároveň mají rozhodující vliv na efektivitu systémů státní sociální podpory, sociální péče, sociálních služeb, sociálně právní ochrany dětí, probační a mediační služby, azylové politiky, výkonu trestu odnětí svobody, protidrogové politiky a mnoha dalších.

Požadovaný rozsah odbornosti sociálního pracovníka lze získat pouze ve specializovaných oborech vzdělání. Možnost studia sociální práce se však systematicky rozvíjí teprve od počátku 90 let minulého století a doposud kapacitní nabídka těchto oborů neodpovídá poptávce a pracovníci, kteří v současnosti vykonávají sociální práci, nejsou vždy absolventy studijních oborů, které jsou přímo zaměřeny na sociální práci.

Odbornost sociálních pracovníků nelze trvale odvozovat pouze od splnění kvalifikačních předpokladů studiem na vysoké nebo vyšší odborné škole. Další vzdělávání sociálních pracovníků má zajistit trvalé zvyšování odbornosti a kompetencí sociálních pracovníků, čímž lze zajistit růst efektivitu jejich práce a celého systému sociálních služeb a sociální pomoci.

Zákon konkrétně vymezuje, že předpokladem pro výkon povolání sociálního pracovníka je způsobilost k právním úkonům, bezúhonnost, zdravotní způsobilost a odborná způsobilost.

Odbornou způsobilostí se rozumí dosažení zákonem dané úrovně vzdělání, přičemž existuje několik variant:

- vyšší odborné vzdělání získané absolvováním vzdělávacího programu akreditovaného pro oblast sociální práce,
- vysokoškolské vzdělání získané studiem v bakalářském nebo magisterském studijním programu zaměřeném na sociální práci, sociální politiku, sociální pedagogiku, sociální péči nebo speciální pedagogiku,
- absolvování akreditovaných vzdělávacích kurzů v oblastech uvedených výše v celkovém rozsahu nejméně 200 hodin a praxe při výkonu povolání sociálního pracovníka v trvání nejméně 5 let, za podmínky ukončeného vysokoškolského vzdělání v oblasti studia, která není uvedena u předcházející odrážky,
- u manželského a rodinného poradce vysokoškolské vzdělání získané řádným ukončením studia jednooborové psychologie nebo magisterského programu na vysoké škole humanitního zaměření současně s absolvováním postgraduálního výcviku v metodách manželského poradenství a psychoterapie v rozsahu minimálně 400 hodin nebo obdobného dlouhodobého psychoterapeutického výcviku akreditovaného ve zdravotnictví.

Je zjevné, že se jedná o poměrně náročné požadavky a proto zákon umožňuje doplnit si toto vzdělání ve lhůtě 7, respektive 10 let od účinnosti zákona. Současně promíjí tuto povinnost pracovníkovi, který ke dni účinnosti zákona dovršil 50 let věku.

Další povinností sociálních pracovníků je povinnost dalšího vzdělávání, kterým si obnovuje, upevňuje a doplňuje kvalifikaci.

Formy dalšího vzdělávání jsou:

- specializační vzdělávání zajišťované vysokými školami a vyššími odbornými školami navazující na získanou odbornou způsobilost k výkonu povolání sociálního pracovníka,
- účast v akreditovaných kurzech,
- odborné stáže v zařízeních sociálních služeb,
- účast na školicích akcích.

Dokladem o absolvování dalšího vzdělávání je osvědčení vydané vzdělávacím zařízením, které další vzdělávání pořádalo.

Vztahují se ustanovení zákona o sociálních pracovnících na všechny sociální pracovníky nebo pouze na pracovníky obcí?

Ustanovení zákona o sociálních službách v oblasti podmínek výkonu povolání sociálního pracovníka se vztahuje na všechny společenské systémy, kde sociální pracovníci působí. Jedná se tedy o případy, kdy vykonává činnost v sociálních službách nebo podle zvláštních právních předpisů při pomoci v hmotné nouzi, v sociálně-právní ochraně dětí, ve školách a školských zařízeních, ve zdravotnických zařízeních, ve věznicích, v zařízeních pro zajištění cizinců a v azylových zařízeních.

K problematice pracovníků v sociálních službách

Jak je v zákoně upravena oblast pracovníků v sociálních službách?

Zákon vymezuje okruh pracovníků, kteří v oblasti sociálních služeb vykonávají odbornou činnost. Sociální služby jsou koncipovány tak, aby byla v rámci jejich poskytování zajišťována podpora a pomoc, která zabraňuje sociálnímu vyloučení osob, respektive umožňuje jim v maximální možné míře zapojit se do života společnosti a využívat její zdroje. Konkrétně to znamená, že při poskytování sociálních služeb spolupůsobí mnoho profesí, a to i těch, které jsou upraveny jinými zákony. Spolupůsobení odborných postupů z různých oborů je jedním z charakteristických rysů sociálních služeb.

V sociálních službách vykonávají odbornou činnost:

- sociální pracovníci – upraveno zákonem o sociálních službách,
- pracovníci v sociálních službách – upraveno zákonem o sociálních službách,
- zdravotničtí pracovníci – upraveno zdravotnickými předpisy,
- pedagogičtí pracovníci – upraveno školskými předpisy.

Pracovníkem v sociálních službách je ten, kdo vykonává

- přímou obslužnou péči o osoby v ambulantních nebo pobytových zařízeních sociálních služeb spočívající v nácviu jednoduchých denních činností, pomoci při osobní hygieně a oblékání, manipulaci s přístroji, pomůckami, prádlem, udržování čistoty a osobní hygieny, podporu soběstačnosti, posilování životní aktivity, vytváření základních sociálních a společenských kontaktů a uspokojování psychosociálních potřeb,
- základní výchovnou nepedagogickou činnost spočívající v prohlubování a upevňování základních hygienických a společenských návyků, působení na vytváření a rozvíjení pracovních návyků, manuální zručnosti a pracovní aktivity, provádění volnočasových aktivit zaměřených na rozvíjení osobnosti, zájmů, znalostí a tvořivých schopností formou výtvarné, hudební a pohybové výchovy, zabezpečování zájmové a kulturní činnosti a provádění osobní asistence,
- pečovatelskou činnost v domácnosti osoby spočívající ve vykonávání prací spojených s přímým stykem s osobami s fyzickými a psychickými obtížemi, komplexní péči o jejich domácnost, zajišťování sociální pomoci, provádění sociálních depistáží pod vedením sociálního pracovníka, poskytování pomoci při vytváření sociálních a společenských kontaktů a psychické aktivizaci, organizační zabezpečování a komplexní koordinování pečovatelské činnosti.

Podmínkou výkonu činnosti pracovníka v sociálních službách je způsobilost k právním úkonům, bezúhonnost, zdravotní způsobilost a odborná způsobilost podle tohoto zákona.

Požadavky na odbornou způsobilost pracovníka v sociálních službách se řídí podle náročnosti konkrétně vykonávané práce.

K akreditaci vzdělávacích zařízení a programů

Jsme vzdělávací agentura se zaměřením na vzdělávání v sociální oblasti – kde můžeme žádat o akreditace našich vzdělávacích programů?

Ministerstvu práce a sociálních věcí se zákonem svěřuje nová působnost, a to akreditovat vzdělávací zařízení a jejich vzdělávací programy pro oblast sociálních služeb.

Akreditace se uděluje na základě žádost, kterou lze podat ode dne účinnosti zákona na MPSV.

Žádost o akreditaci musí obsahovat:

- *identifikační údaje žadatele,*
- *oprávnění ke vzdělávací činnosti podle zvláštního právního předpisu,*
- *přehled o dosavadní činnosti žadatele o akreditaci,*
- *název, druh a formu vzdělávacího programu, který žadatel hodlá uskutečňovat,*
- *doklady o materiálním a technickém zabezpečení vzdělávacího programu,*
- *seznam fyzických osob, které se budou podílet na vzdělávání, a doklady o jejich odborné způsobilosti nebo osvědčení o uznání odborné kvalifikace,*
- *předpokládanou výši nákladů na 1 účastníka.*

Na udělení akreditace není právní nárok a uděluje se na dobu 4 let. Ministerstvo bude kontrolovat činnost akreditovaných vzdělávacích zařízení při uskutečňování akreditovaných programů a při porušení akreditačních podmínek může akreditaci odejmout.

Ministerstvo zveřejní na svých internetových stránkách seznam akreditovaných vzdělávacích zařízení, dobu, na kterou byla akreditace udělena a seznam vzdělávacích zařízení, kterým byla akreditace odejmuta.

K prováděcím předpisům k zákonu o sociálních službách

Jaké budou prováděcí předpisy k zákonu o sociálních službách a co budou obsahovat?

Zákon zmocňuje vládu, respektive ministerstvo práce a sociálních věcí k vydání dvou prováděcích předpisů.

Prvním z nich je nařízení vlády, kterým budou upraveny bližší podmínky pro stanovení výše dotace, účelu dotace, členění dotace a způsobu poskytování dotace poskytovatelům sociálních služeb.

Druhým prováděcím předpisem je vyhláška Ministerstva práce a sociálních věcí, která upraví bližší vymezení úkonů péče o vlastní osobu a soběstačnosti a způsob jejich hodnocení výši úhrad pro jednotlivé druhy sociálních služeb, které jsou poskytovány za úhradu, obsah základních činností poskytovaných u jednotlivých druhů sociálních služeb, zdravotní stavy, které odůvodňují odmítnutí uzavření smlouvy s osobou, standardy kvality sociálních služeb a obsah specializačních kurzů pro pracovníky v sociálních službách.